

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان: عدم تناقض مهربان بودن خداوند با عذاب کردن مجرمین در آتش
گروه ۱۱: پاسخ های مربوط به موارد دیگر
شماره: ۶
نوع پاسخ: نوشتاری و صوتی
—پاسخ صوتی را در پایین متن دریافت نمایید.
تاریخ ثبت: بیست و ششم آبان هزار و چهارصد و دو

سؤال:

بسم الله الرحمن الرحيم سلام عليكم شخص با من همکار شده جدیدا ازم سؤالی پرسید که یه نفر دیگه به ایشون گفته؛ خداوند یک هفتادم مهربانی و شفقت خودش رو به مادران عطا کرده و مادران اینقدر مهربان و فرزندانشان را دوست دارند که نمی خوان سختی و مشقتی به اصطلاح عامیانه خاری به پای فرزندشان فرو بره، (پس) خداوند رحیم و مهربان چطور بندگان را با آتش در جهنم می سوزاند؟...

پاسخ نوشتاری:
وعليکم السلام

قبل از ورود به توضیح در جواب، سؤالی را مطرح می کنیم:
فرض کنید پادشاهی به لطف و شفقت و مهربانی در میان رعیت خویش معروف است، آیا این صفت او دال بر این می شود که قاتلان و سارقان و مجرمان را عقوبت نکند؟!
آری، در قرآن نیز در معرفی رحمت و مهربانی پروردگار این رحمت را فعلا عمومی اعلام نموده و سپس خبر از اختصاصی شدن آن در آینده می دهد؛ به طوری که در آیه صد و پنجاه و ششم سوره اعراف می فرماید:

«رحمتهم همه چیز را فرا گرفته است و در آینده آن را مخصوص کسانی قرار خواهم داد که تقوا پیشه می کنند و زکات می پردازند و کسانی که قطعاً به آیات ما ایمان می آورند.»

و این معنی در بسیاری از آیات قرآن واضح است، و اگر بنا بر این بود که همگان با وجود گناهان و نافرمانی ها و جنایات، همواره در دنیا و آخرت مشمول رحمت پروردگار باشند؛ پس چرا در قرآن در کنار وعده های بهشتی و نعمت های فراوان آخرتی به اهل تقوی و مؤمنینی که اعمال صالح انجام می دهند، به طغیان کنندگان و برگزینندگان دنیا و ستمگران و کافرین و مشرکین و منافقین، عقوبت های شدید و آتش سوزان وعده داده شده است؟ و آیا اگر غیر از این بود با عدالت منافات نداشت؟!

و در تأیید همین معناست که در ادعیه و از جمله در بخشی از دعای معروف افتتاح خطاب به خداوند گفته می شود:

«و یقین نموده ام که تو در جایگاه عفو و مهربانی، مهربان ترین مهربانان؛ و در جایگاه عقوبت و انتقام، شدیدترین عقوبت کنندگان می باشی.»

وانگهی خداوند در جایگاه های مختلف قرآن معیار محبت و انزجار خویش را نسبت به بندگان اعلام نموده، و هرگز اینگونه نبوده است که تمام بندگان مورد محبت و لطف و مرحمت او باشند؛ و تنها فعلاً طبق آیه ای که از سوره اعراف ذکر شد رحمتی از پروردگار همگان را فرا گرفته است.
و در قرآن، از جمله به صراحت اعلام شده است که خداوند؛ تجاوزگران و کافران و ستمگران و متکبران فخر فروش و خیانت کاران گناهکار، و فساد کنندگان و اسراف کنندگان را، دوست نمی دارد.

و در مقابل از جمله اعلام نموده است که؛ تقوا پیشه کنندگان و نیکوکاران و پاکیزگی جویندگان و صابرین و توکل کنندگان، و عدالت ورزان و توبه کنندگان را، دوست می دارد.

و جالب اینجاست که نقل درست حدیث مربوط به محبتی که خداوند در میان بندگان خویش قرار داده است که از جمله با آن مادر نسبت به فرزندش محبت و دلسوزی می کند، و در سؤال فوق به صورت ناقص و دگرگون نقل شده است؛ باز به وضوح همین معنی و اختصاصی شدن رحمت پروردگار در آینده را تبیین می کند. عین حدیث مزبور در تفسیر امام حسن عسکری [۱] * به این صورت است، که در تفسیر "رحیم" از قول امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب می فرمایند:

«یعنی رحیم نسبت به بندگان مومن، و از رحمتش آن است که صد رحمت خلق نموده است و تنها یک رحمت از آن را در میان تمامی خلائق قرار داده است؛ و با همان است که مردم به یکدیگر مهربانی می کنند و مادر نسبت به فرزندش محبت و دلسوزی می نماید و مادران حیوانات نسبت به اولادشان تمایل و علاقه دارند. پس هنگامی که روز قیامت فرا رسد خداوند این یک رحمت را به آن نود و نه رحمت دیگر اضافه می کند و با آن به امت محمد رحم می نماید» .

پس با تمام مآخذ واضح است که خداوند هرچند رحمت عامی را در دنیا برای همگان مقدر فرموده است، ولی رحمت او در آخرت اختصاصی و ویژه اهل تقوی با ابعاد مختلف آن خواهد شد. و بدون آنکه خداوند به بندگان هیچ گونه ظلمی روا دارد، این مجرمین هستند که خودشان را از شایستگی مشمول رحمت واسعه او بودن خارج می کنند و در معرض عذاب و سخط او قرار می دهند؛ همانطور که امام سجاد در فرمایشی در کتاب اعلام الوری [۲] * می فرمایند:

«با وجود وسعت رحمت خداوند، از کسی که هلاک می شود، تعجب است که چگونه هلاک می شود؟» !

۱ (التفسیر المنسوب الی امام الحسن العسکری، حسن بن علی علیه السلام ۲۳۲-۲۶۰ق، مدرسة الامام المهدي، چاپ اول، قم ۱۴۰۹ق، ص ۳۷)

۲ (إعلام الوری بأعلام الهدی، الفضل بن الحسن الطبرسی ۴۶۸-۵۴۸ق، مؤسسة آل البيت، چاپ اول، قم ۱۴۱۷ق، ج ۱ ص ۴۸۹)